

fer el bé, a ser solidaris amb el proïsme. Es una religió que abraça aspectes espirituals (la fe en déu, la submissió a determinats dogmes...) i terrenals (comportament individual, familiar i social). Tots aquests aspectes estan continguts en l'Alcorà, text sagrat dels musulmans que, a pesar d'aquesta imbricació de l'àmbit espiritual i el terrenal, no diu res de l'organització política de la societat, tret que el cap de la comunitat musulmana ha de demanar assessorament a un consell format pels seus homes més sabis i honests.

En l'actualitat, l'Islam és moda per l'acció violenta de grups polítics que pretenen imposar l'ordre polític i social basat exclusivament en el text alcorànic. Els islamistes radicals es caracteritzen per una oposició fèrria al món occidental "liberal" i als valors democràtics, culpables, segons ells, d'haver generat la degradació moral i material en el si de les seues pròpies societats i la misèria en les societats dels països del sud. Com que aquests valors són l'encarnació del mal absolut, invoquen per a la seua salvació una tornada a les fonts de l'Islam i a l'organització imperant sota Omar Bnu-el-Jattab (581-644 dC), que va ser precisament el primer cap musulmà a utilitzar el títol d'"emir dels creients", especificant clarament la unió de religió i estat.

Islamistes, però, no són solament els radicals. També n'hi ha de liberals. Sense haver de buscar molt lluny, en la mateixa Algèria existeixen uns quants partits polítics islamistes que defensen la idea d'una societat musulmana democràtica, respectuosa amb les llibertats individuals i les diferents creences. També s'hi troben partits d'aquesta mena a Egipte, Tunísia, Jordània, etc.

Superar una etapa. Però cal assenyalar que una característica fonamental en les societats musulmanes és que el poder polític sempre s'ha apoderat dels dos aspectes: l'espiritual i el terrenal. La utilització de la religió com a arma política (cosa que, d'altra banda, ha ocorregut fins no fa gaire temps en el món occidental cristià) ha estat una constant fins avui dia. És el cas de les monarquies i de les repúbliques àrabs (el Marroc, Aràbia Saudita,

Atemptat a Egipte. La violència malmet l'islamisme.

l'Algèria del Front d'Alliberament Nacional, Síria, etc.), així com dels països asiàtics no àrabs amb majories musulmanes (Turquia, Iran, Afganistan...). Per tant, el que pretenen els islamistes radicals no és imposar un ordre musulmà per la violència, sinó un ordre basat en la puresa de l'Islam. Segons la seua interpretació política particular.

Dins d'aquest mosaic de països també se'n poden detectar de liberals i de radicals. El règim iranià s'ha fet merescudament cèlebre per la seua repressió contra les llibertats individuals i col·lectives.

Però no menys radical és el règim d'Aràbia Saudita, que aplica sense contemplacions la seua pròpia interpretació de la *xària* o llei islàmica, tallant les mans als lladres i els caps als assassins. Però al Marroc també apliquen la *xària*, i no tallen mans ni caps a les persones: les jutgen en un tribunal en què hi ha una acusació, una defensa i uns jutges que dicten sentències. A Tunísia està legalment prohibida la poligàmia, en aplicació d'una altra interpretació de l'Islam i de la llei islàmica.

Així doncs, no es pot pretendre ni que l'Islam siga una religió inherentment repressiva, ni que siga contrària als valors democràtics, ni que que siga un bloc monolític impermeable. Encara menys es pot afirmar que "Islam és igual a fanatisme".

El que sí que sembla important de recalcar, això no obstant, és que les societats musulmanes es troben encara en una fase històrica relativament molt endarrerida. La modernització, entesa com a evolució de les idees, encara té un camí difícil a recórrer per a consolidar-se en aquestes societats.

Les societats musulmanes han de superar una etapa històrica: és pas de la unió religió-estat a la seua separació. És la condició per a una democratització en profunditat, en què el ciutadà sàpiga apreciar què és de l'àmbit individual i què és de l'àmbit públic.

Dris Buisef

No entendre ni voler entendre

Des del 1989 l'atenció de les institucions polítiques i econòmiques europees s'ha girat cap a l'Est en detriment de la Mediterrània i el món musulmà.

El conflicte a l'ex-Iugoslàvia, la guerra civil a Algèria, les dificultats del procés a Palestina, els conflictes interns i la inestabilitat a Egipte, Xipre i Turquia..., tot ens mostra una mateixa imatge: manca d'una òptica europea comuna sobre l'ascens de l'islamisme, paper subsidiari d'Europa respecte als EUA, incoherències entre la Unió Europea.

Al 1994, a Wembley, va escaure's la reunió més important de personalitats islàmiques de tot el món. Eren unes 8.000 —més que no en l'encontre del 1993, a Khartoum— vingudes dels països àrabs, de la Unió Europea, dels EUA, del Pakistan, de l'Índia, del Bangladesh, de Turquia i de Bòsnia, per proclamar la *jihad* (guerra santa) contra els propis governs, dictatorials i corruptes, i l'Occident que els dona suport. L'hospitalitat britànica contrasta amb l'amenaça de trencar les relacions

amb l'Iran (per la implicació en l'armament de l'IRA) i amb la intransigència respecte al règim de Muammar el-Gaddafi, que ha fet del tot impossible la presència líbia a la Conferència de Barcelona.

La política britànica envers els països amb moviment islàmic en ascens és tributària dels criteris de Washington, que no ha oblidat els greus errors comesos amb el règim dels aiatol·lahs, a l'Iran. Fa quasi un any que, amb la màxima discreció, els americans mantenen un canal de relacions amb el FIS algerià. És sorprenent que, mentre el Regne Unit ocupa un paper destacat en el bloqueig occidental a Saddam Hussein, les empreses franceses s'esforcin a establir relacions amb l'Iraq per tal de ser les primeres a obtenir contractes quan s'aixequi l'embargament. Pel seu costat, Alemanya no ha dubtat a seguir els seus interessos particulars i s'ha creat una imatge molt negativa entre els musulmans dels Balcans i de Turquia per les relacions privilegiades que té amb Croàcia i Eslovènia i la tramesa d'armes al govern d'Ankarà. La política a la Mediterrània potser és l'única cosa en què els alemanys cedeixen als francesos.

Incapaç de trobar una posició eficaç a l'ex-Iugoslàvia, eclipsada per la diplomàcia dels EUA a l'Orient Mitjà, França sembla que s'hagi concentrat en la política africana. Quan la majoria dels estats europeus sembla que hagin abandonat el continent africà, principalment l'àrea central i septentrional, d'hegemonia islàmica, donant-lo per irrecuperable, França continua reivindicant uns llaços especials amb els estats francòfons, que es remunten a l'època colonial. El marc privilegiat d'aquestes relacions és l'àrea del franc (CFA), que agrupa catorze estats africans. Però l'àrea francòfona és més àmplia i abasta els països del Magrib, amb un total de 200 milions de persones—quatre vegades la població de França.

En la seva política de sosteniment del règim militar i de condemnar el FIS a l'ostracisme, el balanç de la política francesa sobre Algèria—de fet, l'única política de la UE—és suficientment desastrós per a pensar que les iniciatives a la Mediterrània i les relacions de la UE amb els països musulmans no poden restar en mans de París. Els arguments francesos per a mantenir una política diferencial en les posicions oficials de la UE invoquen la necessitat de protegir els ciutadans francesos i els interessos econòmics. Els successius governs de París han jugat a aparèixer com una potència internacional, i a aprofitar-se'n per fer llustrosos negocis, pas-

sant, fins i tot, per damunt dels drets humans. No és gens estrany que l'home de Chirac d'afers africans sigui Jacques Foccart, el mateix assessor que van fer servir Charles de Gaulle i Georges Pompidou.

Manipulació de la imatge de l'islamisme. Des d'Ankarà fins a Rabat, passant pel Caire, les cancelleries europees tracten amb règims en què el pes dels militars és determinant i directament proporcional al grau de violació dels drets humans. Al marge d'alguns retrets formals, els governs de la UE mantenen un

Occident demonitza l'islamisme. Vol evitar una possible onada d'immigrants.

silenci prudent sobre aquests estats, que són els seus socis econòmics i, molt sovint, aliats militars. En canvi, governs i mitjans de comunicació no deixen d'alarmar insistentment l'opinió pública amb el perill de l'integrisme islàmic. Paradoxalment, la documentació que fan servir prové de les mixtificacions i la propaganda dels règims àrabs acorralats, dels quals han reconegut que violen sistemàticament la llibertat d'informació.

És d'aquesta manera que la propaganda substitueix l'anàlisi i les fraccions més radicalitzades del moviment islàmic, normalment minoritàries, adquireixen un protagonisme mediàtic, com si representessin el conjunt del moviment. Tothom sap que el premi Nobel de literatura, Naguib Mahfuz, fou ganivetjat per uns integristes, però ningú no s'ha pres la molèstia d'informar-nos que Mahfuz ha declarat que el corrent islàmic és "l'únic que té principis i idees aplicables"; també ha dit, sobre el partit del govern egipci, que s'ha desconnectat del poble, "és mort als carers d'Egipte". Aquesta distorsió de la realitat ha estat descrita per Zlato Dizdare-

vic, periodista del diari *Oslobodjenje* de Sarajevo, en uns termes duríssims: "La 'banda' que munta un espectacle moralista amb l'innocent Taslima Nasrim, els mateixos dies que abandona Bihac a la seva sort, el que fa és 'pornografia' política". Certament, després d'haver permès la destrucció del caràcter multiètnic de la societat bosniana, quan aquesta es troba greument mutilada i abocada a subsistir com un reducte musulmà, aleshores els creadors d'opinió alerten del perill d'un estat bosniano-musulmà.

Els malsons de la política europea en

ARXIU

vist de l'ascens islàmic, que són els malsons francesos en vist de la crisi algeriana, van ser magníficament resumits ara fa un any pel rotatiu alemany *Der Spiegel*: "Pasqua (ministre francès d'Interior) i els falcons sostenen el règim de l'Alger, perquè una victòria dels integristes duria una onada d'immigrants a França. En canvi, Alain Juppé creu—igual que l'esquerra—que les mesures arbitràries contra els algerians a França només reforçaran els extremistes". Per *La Stampa* italiana no hi ha marge: "La fugida d'Algèria perilla de ser com la de Berlín-Est, una explosió que amenaça les societats i les polítiques d'Europa, i fa créixer pertot arreu el pes de l'extrema dreta...".

Tot sembla indicar que hi ha un certa correspondència entre el que Europa no fa avui i el que haurà de fer demà. La manca d'inversions polítiques—per a canviar els règims àrabs autocràtics—i econòmiques—per a afavorir el desenvolupament autònom d'aquestes societats—es pot traduir, d'ací a pocs anys, en quantioses inversions per integrar les masses fugitives de la misèria.

Pau Pons